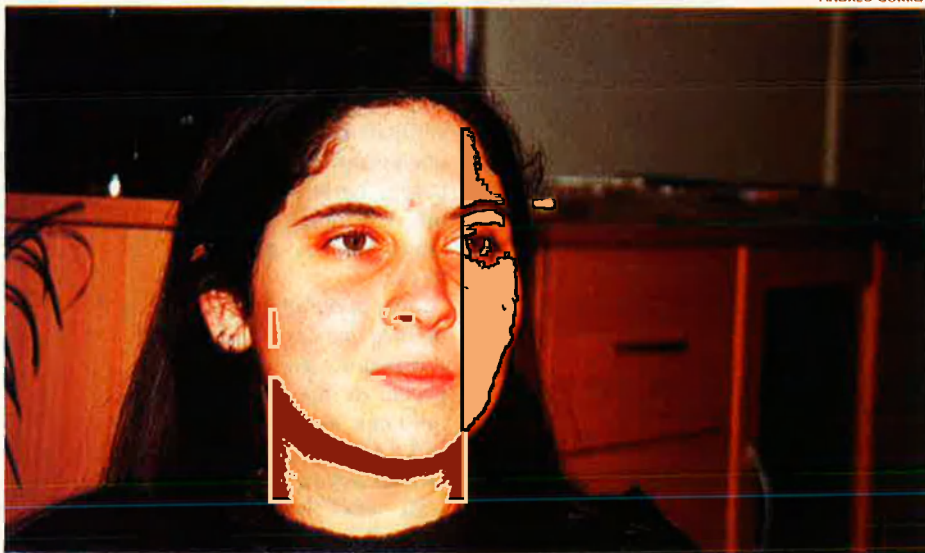

Recuperant la identitat segrestada

A l'Argentina hi varen desaparèixer, del 1976 al 1983, trenta mil persones, moltes dones embarassades o amb infantons que va segrestar la Dictadura. Tres joves d'aquest país que han recuperat la identitat ens conten la seva experiència.

ANDREU GOMILA

Gimena Vicario. "No penso criar els meus fills en un país que va assassinar els meus pares."

Gimena Vicario (Rosario, 1976) anava a coll de la mare el darrer dia que la va veure. Tenia pocs mesos. Enllestien els papers per fugir cap a Barcelona, perquè el pare de Gimena era d'origen català i tenia passaport espanyol. S'ensumaven què els podia tocar. "Li donaren el passaport —explica Gimena—, vàrem sortir i, quan ella era a la porta, va dir al noi que l'acompanyava —un treballador de l'avi de Gimena— que li guardés la nena (ella), que s'havia descuidat el passaport del marit. Va entrar i ja no va tornar a sortir mai més. Després demanaren per mi i vaig entrar amb el noi. Jo vaig aparèixer. Ells, mai més... En aquell moment telefonaren a la meua àvia perquè hi havia un 'operatiu' a Rosario, dient-li que havia agafat el meu pare. Mai més

no se'n va saber res. Ningú no els va tornar a veure".

Segons les Abuelas de la Plaza de Mayo, l'organització que s'encarrega de recuperar els infants segrestats durant la darrera dictadura, entre 400 i 500 nadons foren separats dels pares entre el 1976 i el 1983. La majoria, a grans trets, presenten les mateixes característiques inicials que el cas de Gimena. Tenir uns pares que militaven políticament a l'esquerra o, simplement, que es movien per preocupacions socials era motiu suficient perquè fossin segrestats o executats immediatament. Gimena, per exemple, va passar a mans d'una família no gaire vinculada amb els militars, cosa que no significa que no ho passés malament.

Qui sí que va anar a parar a una família lligada amb el govern va

ser Elena Gallinari (Buenos Aires, 1976). El seu "apropiador" pertanyia al còs de policia de La Plata. I hi va anar a parar quan li hagueren agafat la mare, una nit de setembre de 1976, embarassada de set mesos, dos mesos després de desaparèixer el seu pare. "La varen anar a cercar a casa —conta l'Elena—, de matinada. Esbotzaren la porta i se l'endugueren encaputxada. Les meves germanes, una de nou anys i una altra de dotze, ho varen veure. I encara varen tenir sort, perquè a l'edat que tenien o les deixaven o les mataven... El policia i la seva dona sabien prou bé qui era ma mare. Ens va arribar una versió que deia que fins i tot l'havien visitada abans". Els pares de l'Elena militaven en un partit.

Els de Tatiana Sfiligoy (Córdoba, 1973), en canvi, eren actors i es dedicaven a ajudar la gent sense recursos a Córdoba. Ella va tenir una mica més de "sort", perquè va anar a raure dins una família que no tenia connexions amb els militars i que la varen ajudar a recuperar la identitat. A més, a diferència de les altres dues noies, va continuar vivint amb la mare *adoptiva* després d'assabentar-se del seu passat. La Tatiana, l'abandonaren a una plaça d'un poblet a prop de Buenos Aires quan jugava tranquil·lament amb la mare i la germana petita. Era el 1977. "A partir d'aquest moment —narra Tatiana—, la policia ens agafa després d'estar un parell d'hores en aquella plaça. Vàrem començar a voltar de comissaria en comissaria per veure què en feien, de nosaltres —la germana tenia tres

mesos—. A Mara, la deixaren en una casa-bressol, com a NN, i a mi, en un orfenat, també com a NN. Suposadament, ens havien abandonat a una plaça. Sis mesos més tard em van donar a una família. I el 1980 les Abuelas em van trobar”. (Els NN són els que no tenen identitat).

Judicis. Fins ara les Abuelas han recuperat 66 nens dels 240 que tenen denunciats. Elles van fer possible que Jorge Videla, Emilio Massera i els dictadors d'aquella època tornessin a la presó el 1997, per sobre les lleis d'amnistia dictades pels servils governs democràtics argentins de final dels 80, que no consideraven la nul·litat de les penes per robatori de nadons. Tant Gimena com Elena van passar per llargs processos judicials abans de poder-se integrar-se a la família pròpia. El cas de Tatiana és força diferent, car no va haver de passar per cap jutge. Era dels primers casos que sortien. I els pares adoptius no tenien lligams amb els militars: “No hi va haver judici perquè arribaren a un acord i mai no havien volgut tallar la relació amb la meua família biològica. Ben altrament, varen ser ells qui més m'incitaren a recuperar les arrels”.

L'Elena, altrament, va necessitar vuit anys de judicis. El 1986, quan té deu anys, les Abuelas la troben. Ha de passar per una anàlisi de

sang, després d'una denúncia. Feia una dècada que vivia amb un sots-comissari de policia de La Plata, en un ambient de control “molt tancat”. Després del retrobament, se'n va amb una tia paterna un mes, i al final i definitivament, a casa d'un oncle matern. Malgrat tots els indicis que demostraven una apropiació il·legal, perden el judici penal, per prescripció del delictes. El civil, el de la suposada adopció, el guanyen perquè el sots-comissari no s'hi havia presentat. “Em feien la vida impossible”, assegura Elena, tot i que no manifesta gens de “ràbia” envers els apropiadors: “Una persona que en roba una altra, que la separa del nucli familiar, que la inscriu amb un nom fals, com si fos la filla seva... La ràbia fa que et posis al mateix nivell, i no paga la pena. La millor cosa hauria estat que els haguessin engarjolats per sempre”.

El procés de Gimena també es va allargar un bon grat d'anys. El 1984, a vuit anys, descobreix com havia arribat a la seva mare falsa. Sabia que era adoptada, per causa de la catolicitat de la família que la mantenia. El problema fou que l'adoptaren de manera plena, és a dir, tallant tot vincle amb la família anterior: “Es varen menjar les proves que permeten d'escatir els antecedents d'un infant, fet molt important en una adopció plena. El jutge corrupte va signar els papers, com

si ho hagués fet, però no va investigar res”. Llavors comencen dos judicis paral·lels. El penal buscava un delictes que no trobava i només veia la possibilitat d'una sentència, si s'anul·lava l'adopció. En canvi, el civil no podia demostrar que l'adopció era incorrecta perquè un magistrat hi havia donat el vist-i-plau. Així, en primera instància, guanya la suposada mare, però a la Cambra Federal dictaminen que ha d'anar a viure amb l'àvia. Va haver de passar sis exàmens d'ADN. Aleshores, va començar una etapa

Elena Gallinari: “Això de gaudir d'un nom, saber el que va passar, és molt diferent de continuar vivint amb aquella gent.” Gallinari rep denúncies sobre el parador de desapareguts al correu electrònic hhermanos@starmedia.com

“Olivera no és Pinochet”

El dia 7 d'agost era detingut a Roma l'ex-comandant de l'exèrcit argentí Jorge Olivera, presumpte responsable de la desaparició de la jove basco-francesa Marianne Erize. Aquesta detenció ha accentuat els maldecaps que assetgen els vells repressors dels països implicats en el Pla Còndor (l'Argentina, el Brasil, Xile, Bolívia, l'Uruguai i el Paraguai) quan surten de la regió. De totes formes, Olivera va pecar d'imprudent a l'hora de viatjar per Europa —de noces d'argent— sabent que el jutge francès Roger La Loire havia dictat, feia dues setmanes, una ordre de recerca i captura internacional contra seu per la desaparició d'Erize a San Juan (centre-oest de l'Argentina). La noia va desaparèixer el 15 d'octubre de 1976, pocs mesos després del començament de la darrera dictadura militar argentina (1976-83), quan duia la bicicleta al taller.

Gairebé tot el gabinet de la coalició de centre-esquerra que governa el país sud-americà s'ha entestat a dir que qui llavors era tinent del Regiment d'Infanteria de Muntanya 22 de San Juan (el “torturador oficial”, segons algunes fonts) “no és Pinochet”, i és que no pensen moure un dit en favor seu. No el reclamaran, com l'estat xilè va reclamar el seu dictador, ni els fa por el desgat de tenir Olivera tancat tres mesos, pel cap baix, a la presó de Regina Coeli. Un altre dels arguments que esgrimeixen és que Olivera ja va ser jutjat i condemnat el 1987, si bé fou alliberat per la llei d'obediència deguda. L'exèrcit argentí, amb l'ànsia dels joves oficials actuals d'esborrar un passat tan negre com el de la “guerra bruta”, amb milers de desapareguts (de quinze mil a trenta mil), considera l'afer Olivera un “problema d'estat”, en què no ha de ficar-se. A. G.

Tatiana Sfiligoy: "Amb el temps vaig veure que la meua vida era força diferent de la de la resta de la gent".

estranya dins la vida de Gimena, perquè passava la meitat de la setmana a casa l'àvia i l'altra meitat a la de la mare que "l'havia criada". A més, anava a dues escoles diferents i sofria una intensa pressió psicològica de la mare adoptiva, que ho negava tot. Un canvi de magistrat, amb quinze anys, quan la corda era a punt de rompre's, la deixà per sempre amb l'àvia.

Trobar la identitat. L'adaptació d'un adolescent a un altre nucli familiar no és gens fàcil, oimés quan hi ha una diferència generacional tan gran entre el nen i l'àvia. "Va ser horrible -explica Gimena-, perquè l'àvia feia anys que no vivia amb un adolescent. S'esperava de mi un fotimer de coses que jo no era. Es trobava totalment defraudada. I jo també, perquè viure amb una persona de seixanta-i-tants... Ella en donava tota la culpa a la manera com m'havien criat. I no hi tenia res a veure".

Després d'uns quants anys d'esbalaiment, Gimena comença la recerca del seu passat: "No es pot reconstruir la identitat d'una família feta escates. No vols reconstruir, sinó saber el teu nom, la teua família. Jo mai no havia viscut amb una família catalana, i em vaig trobar que la meitat ho era, que anaven al Centre Cultural de Rosario (el besavi d'aquesta estudiant de publicitat havia estat cònsol de l'estat espanyol a Rosario abans de Franco i fundador d'a-

quest centre) a ballar sardanes, a menjar paella..."

L'adaptació al nou ambient d'Elena va ser una mica diferent, encara que els primers mesos, amb deu anys ben tendres, no entenia res, "era tot un somni". Va passar a viure amb un oncle matern que ja tenia tres fills, més o menys de la seva edat. "Va produir-se -manifestava l'actual estudiant d'antropologia- un canvi molt gros, perquè vaig baratar el nom, el cognom, la família, patrons culturals i educatius; vaig passar de no poder dir 'a', a poder dir 'la puta mare que...', a viure una autèntica revolució personal".

I què hi ha de la recerca dels orígens? "Una societat que no té una identitat clara -respon Elena- no pot construir res sòlid. Tota aquesta generació que no hi és, que són trenta mil, i tota la gent que va venir després, que quedà a la meitat, i la que va pujant, arriba amb molta por del que va passar. Per exemple, si jo hagués viscut fins ara amb els meus apropiadors, hauria construït quelcom sense raó de ser. Això de gaudir d'un nom, poder contar la història vertadera, és molt diferent de continuar vivint amb aquella gent".

Quant a Tatiana, ajudada pels pares adoptius, va començar, anys enrere, a "recordar imatges, potser records, que no sabia si havia somiat... Vaig tenir molta sort amb els meus pares, perquè podia haver caigut a qualsevol altra banda.

Però amb el temps vaig veure que la meua vida era força diferent de la de la resta de la gent". Tanmateix, el dia clau en aquest camí de recerca del passat va ser quan va conèixer dos amics dels seus pares biològics, fa dos anys. Va poder palpar el tarannà dels qui l'haurien d'haver vista créixer, perquè li podien contar coses que, potser, la seva àvia no podia. "Aquells dos dies a Córdoba, vaig anar als llocs on treballaven, on volien muntar un centre cultural. Tots teníem un punt dins nostre mig encallat".

Les tres noies es mostren força escèptiques sobre el futur de l'Argentina. La més radical és Gimena, que ja ha provat d'anar-se'n. I no ho ha fet per "culpa de la burocràcia". La seva intenció era d'adoptar la nacionalitat espanyola i anar-se'n Barcelona: "no penso criar els meus fills en un país que va assassinar els meus pares". El seu problema és que aquesta nacionalitat només es pot passar de pares a fills, és a dir, el seu pare la hi hauria d'haver donada. "Però mon pare -afirma, incrèdula- és un desaparegut i no me la pot transmetre, una cosa que no varen entendre al consolat espanyol de Buenos Aires". Es queixa que ni li ha servit de res tenir una bestia parenta de Jordi Pujol.

Tatiana, Elena i Gimena miren de viure amb normalitat després d'una infantesa més que moguda. Enguany les Abuelas ja han recuperat tres nois més, i van pel camí del quart, asseguren. El judici que instrueix el jutge Adolfo Bagnasco per l'existència d'un pla sistemàtic de robatori de nadons entre 1976 i 1983 es troba en un punt mort, per causa del reclam de la justícia militar que vol agafar el cas. Bagnasco ha declarat unes quantes vegades que no pensa cedir el procés. De totes maneres, la societat argentina viu els casos d'aquestes criatures com un episodi sinistre, sense comparació a cap indret del món després de la Segona Guerra Mundial. Tot sembla indicar que, d'aquí a un parell de mesos, els militars tornaran a asseure's davant un jutge, com el 1985.

Andreu Gomila (Buenos Aires)